

Integrationsrådsvalg den 7. marts 2006

- Undersøgelse af erfaringerne med afholdelse af valg til integrationsråd

Integrationsrådet
– det er **dit** valg

Rapporten er udarbejdet af Sekretariatet for Rådet for Etniske Minoriteter,
ved praktikant Marie Hvoslef Rasmussen, juni 2006

1. Indledning

Baggrund for undersøgelsen

I Integrationslovens § 42 står, at det er kommunalbestyrelsen, der udpeger medlemmerne af integrationsrådet. Det er således op til kommunalbestyrelsen at beslutte, hvorvidt denne udpegning eventuelt skal foregå på baggrund af et forudgående valg. Rådet for Etniske Minoriteter opfordrede i efteråret 2005 til, at de kommuner, som ønskede at afholde valg til integrationsrådet, gjorde det på den fælles valgdato 7. marts 2006. 10 kommuner valgte at afholde integrationsrådsvalg den 7. marts¹. Formålet med en fælles valgdato var at skabe mulighed for en fælles profilering af integrationsrådsvalget og dermed opnå større synlighed rundt omkring i landet. For at støtte kommunerne i deres arbejde med integrationsrådsvalget udarbejdede Rådet for Etniske Minoriteter bl.a. en skabelon til fælles valgmateriale med pjecer, flyers og plakater, som skulle være med til at skabe et ens visuelt udtryk i de kommuner, hvor der blev afholdt integrationsrådsvalg.

Formålet med denne rapport er at samle op på de erfaringer, som integrationsrådene har gjort i forbindelse med afholdelsen af valget den 7. marts. Dels erfaringer med forberedelserne op til valget og dels erfaringer, som rådene efterfølgende har gjort sig. Således sigter rapporten mod at videreformidle relevante erfaringer bl.a. til brug for integrationsråd, der ønsker at afholde integrationsrådsvalg i fremtiden. Rapporten er bygget op således, at der indledningsvis redegøres for undersøgelsens metodiske grundlag. Derefter ses der på udvalgte baggrundsoplysninger om de kommuner, der afholdt valg. Herefter følger den egentlige analyse, som er opdelt i to overordnede afsnit, henholdsvis forberedelserne op til valget og erfaringerne efter valget. Afslutningsvis vil der være en opsamlende konklusion.

Hvorvidt man lader integrationsrådets medlemmer udpege på baggrund af et forudgående valg er, som nævnt, op til den enkelte kommunalbestyrelse at afgøre. At der ikke er flere end 10 integrationsråd, der afholdt valg den 7. marts skyldes flere faktorer. I 12 kommuner afholdes integrationsrådsvalget på et senere tidspunkt i 2006, da man som følge af kommunesammenlægning ikke kunne nå at afholde valg allerede den 7. marts 2006. I de resterende kommuner har man bevidst fravalgt afholdelse af valg, fordi man finder det uhensigtsmæssigt. Det skyldes enten, at der er for få kandidater, og dermed udsigt til fredsvalg,

---

¹ De 10 integrationsråd er: Ballerup, Gladsaxe, Gentofte, Holstebro, Jammerbugt, København, Odense, Rødovre, Varde og Århus integrationsråd

eller at man hellere vil udvælge engagerede personer fra de etniske minoritetsforeninger i kommunen og udpege dem som medlemmer af rådet.

Metode og undersøgelsens datagrundlag

Sekretariatet for Rådet for Etniske Minoriteter har indsamlet undersøgelsens data ved brug af strukturerede spørgeskemainterviews, der er gennemført via telefon med sekretærer for de 10 integrationsråd, der afholdt valg den 7. marts 2006. Grunden til, at spørgeskemaerne ikke blev sendt ud til skriftlig besvarelse hos integrationsrådssekretærene er, at sekretariatet ønskede at sikre en høj svarprocent. Undersøgelsens svarprocent er også på 100 procent. De 10 integrationsråd, der holdt valg den 7. marts, svarer til en andel på 19 procent af alle landets integrationsråd i 2006². Undersøgelsen af integrationsrådenes erfaringer med afholdelse af valg den 7. marts bygger således på erfaringerne hos knap en femtedel af alle integrationsrådene. I resten af rapporten er det udelukkende disse 10 integrationsråd (og kommuner), der refereres til.

Sekretærene er interviewet to gange, henholdsvis før og efter integrationsrådsvalget den 7. marts. Spørgeskemainterviewene udgør den primære del af undersøgelsens datamateriale. Derudover bygger undersøgelsen på et møde, der blev afholdt i Integrationsministeriet den 28. april 2006, hvor sekretærer for Odense, Århus, Ballerup og Københavns integrationsråd deltog. På mødet blev der udvekslet erfaringer med afholdelse af valg, og disse erfaringer indgår også i undersøgelsens datagrundlag.

---

² Selvom der i 2006 er 63 integrationsråd, er andelen på 19 procent udregnet på baggrund af et samlet antal integrationsråd på 53. Det skyldes, at der for 10 integrationsråds vedkommende er tale om valg eller udpegning til et integrationsråd i en sammenlægningskommune, hvor der i de 'gamle' kommuner i alt er mere end ét integrationsråd. I disse tilfælde medregnes kun ét valg eller én udpegning for den samlede storkommune, selvom der er flere af de gamle kommuner, som deltager i valget. Det gælder kommunerne Brovst, Farum, Helle, Karlebo, Pandrup, Sindal, Skagen, Sæby, Værløse og Ølgod.

2. Beskrivelse af kommunerne

Forud for en egentlig analyse af erfaringerne med afholdelse af integrationsrådsvalg er det interessant at beskrive udvalgte baggrundsoplysninger for de kommuner, der afholdt integrationsrådsvalg den 7. marts.

Andel af etniske minoriteter

Hvad angår kommunernes andel af etniske minoriteter har syv ud af de 10 kommuner en andel på mere end 10 procent indbyggere med anden etnisk baggrund end dansk³. Heraf har Københavns Kommune den højeste andel af etniske minoriteter, nemlig 19,3 procent.

De tre øvrige kommuner har en andel af etniske minoriteter på under 6 procent, hvoraf Jammerbugt Kommune har den laveste andel på 2,7 procent. Blandt kommunerne, der afholder valg, er der således en overvægt af kommuner, hvis andel af etniske minoriteter er højere end landsgennemsnittet på 8,5 procent (Danmarks Statistik 2006).

Tabel 1: Indbyggertal og andel af etniske minoriteter

Kommune	Indbyggertal	Andel etniske minoriteter*
Ballerup	46.759	10,5 %
Gentofte	68.623	9,7 %
Gladsaxe	61.735	12 %
Holstebro	59.421	5,2 %
Jammerbugt	39.794	2,7 %
København	501.158	19,3 %
Odense	186.595	12 %
Rødovre	36.506	12,4 %
Varde	50.674	4,9 %
Århus	295.628	12,4 %

Kilde: Danmarks Statistik 2006

* Se note 3

---

³ Etniske minoriteter dækker over personer med flygtninge eller indvandrerbaggrund samt efterkommere af disse. Andelen af etniske minoriteter er udregnet på baggrund af tal fra Danmarks Statistik (2006).

Indbyggertal

Flere af de kommuner, der har en høj andel af etniske minoriteter, har også et højt indbyggertal. Der er imidlertid stor spredning i kommunernes indbyggertal i denne undersøgelse. Således afholdt både Københavns Kommune, hvor indbyggertallet er 501.158 personer, Jammerbugt Kommune, der har 39.794 indbyggere og Rødovre kommune, der har undersøgelsens laveste indbyggertal på 36.506 personer, valg til integrationsrådet (Danmarks Statistik 2006). Det skal dog bemærkes, at landets tre største kommuner, København, Århus og Odense, alle tre afholdt integrationsrådsvalg. Det peger på, at kommuner af en vis størrelse (ca. 200.000 indbyggere og derover) har større sandsynlighed for at afholde integrationsrådsvalg. Det hænger givetvis sammen men en række andre faktorer i store kommuner, som denne undersøgelse ikke kan sige noget om.

3. Forberedelse til valget den 7. marts 2006

Dette afsnit ser på en række af de forberedende aktiviteter, som integrationsrådene gjorde op til valget den 7. marts, herunder begrundelse for afholdelse af valg, valgmetode, rekruttering af kandidater og synliggørelse af valget.

Begrundelse for afholdelse af valg

Den væsentligste årsag til, at kommunerne vælger at afholde integrationsrådsvalg, er for at sikre integrationsrådets legitimitet. Således begrundes 90 procent af rådene afholdelse af valg med et ønske om at legitimere integrationsrådets eksistens og arbejde. At afholdelse af valg skaber legitimitet skyldes ifølge én integrationsrådssekretær, at valget ligner andre vigtige valg og dermed afspejler, at integrationsrådet er af betydning. Det er altså i høj grad den signalværdi, som afholdelse af valg sender til omverdenen – et signal om, at integrationsrådet er vigtigt for borgerne i kommunen – som ligger til grund for ønsket om at afholde valg. Derudover angiver 50 procent af kommunerne, at demokratisk inddragelse af borgere med anden etnisk baggrund er en af årsagerne til, at de afholder valg. Endeligt mener 20 procent, at afholdelse af valg til integrationsrådet er med til at sikre den bedst mulige repræsentation af kommunens etniske minoriteter i rådet.

Valgmetode

Selve afholdelsen af valget foregår på forskellig vis i kommunerne. Seks integrationsråd (Ballerup, Gentofte, Gladsaxe, Jammerbugt, Rødovre og Varde) afholder et valgmøde, hvor interesserede

kan møde op og stille op som kandidat til integrationsrådet. På valgmødet foregår selve valgbehandlingen i umiddelbar forlængelse af opstilling af kandidaterne. Begrundelsen for at afholde et valgmøde er i disse kommuner, at man ønsker at skabe opmærksomhed omkring valget og integrationsrådet. Her ses valgmødet som en oplagt mulighed for at informere borgerne om rådets funktion og arbejde og på den baggrund håber man at kunne rekruttere flere kandidater end man ellers ville være i stand til, hvis valget blev afholdt uden forudgående møde.

I fire kommuner (Holstebro, København, Odense og Århus) afholder man valg, som vi kender det fra kommunal- og folketingsvalg. Her er kandidatlisterne udformet forud for valgdagen. I to af disse fire kommuner, København og Århus, afgives stemmerne dog på en utraditionel måde, nemlig elektronisk via internet, telefon og brevstemme i en 14-dages periode op til den 7. marts. Til brug for stemmeafgivelse via internet var der stillet computere til rådighed på bibliotekerne, hvor bibliotekarer hjalp til med det tekniske. I Københavns Kommune havde vælgerne tilmed mulighed for at stemme ved personligt fremmøde den 7. marts på 10 kulturhuse i kommunen. I Århus modtog de stemmeberettigede en sms-besked, da den to uger lange stemmeperiode gik i gang.

Rekruttering af kandidater

Integrationsrådene har alle været aktive i forhold til rekruttering af kandidater. I tabel 2 nedenfor fremgår det, hvilke metoder integrationsrådene har taget i brug for at rekruttere kandidater.

Tabel 2: Metoder til rekruttering af kandidater og antal integrationsråd, der har benyttet metoden

Metode til rekruttering af kandidater	Antal integrationsråd
Informations- og opstillingsmøder	6
Integrationsrådets netværk	6
Plakater, annoncer mv.	8
Nyheds- og informationsbreve	7
Kontakt til etniske foreninger	7

Flere integrationsråd beretter, at der har været et meget lille fremmøde ved de informations- og opstillingsmøder, de har afholdt. I disse integrationsråd vurderer man, at sådanne møder ikke er

den mest effektive måde at rekruttere kandidater, især hvis man tager den tid det tager at planlægge sådant et møde samt de omkostninger, der er forbundet med at afholde mødet, med i betragtning. Til gengæld oplever flere integrationsråd, at rådets netværk og de etniske foreninger er en effektiv måde at nå ud til mulige kandidater blandt de etniske minoriteter i kommunen, fordi det er en forholdsvis let tilgængelig metode, som flere steder har medvirket til at skaffe kandidater. Ét integrationsråd har for eksempel oprettet en email-database med kontaktoplysninger til indvandrere og flygtninge i kommunen, som kan kontaktes med relevant information. Flere integrationsråd angiver, at de startede med at udsende information om valget og muligheden for at opstille allerede i november 2005.

Kvindelige kandidater

Erfaringen fra de forskellige integrationsråd viser, at der generelt er en relativt stor overvægt af mandlige medlemmer i rådene. Denne tendens bekræftes i undersøgelsen ”De kommunale integrationsråd” fra 2001, hvoraf det fremgår, at der i gennemsnit er dobbelt så mange mandlige som kvindelige medlemmer i integrationsrådene (Rådet for Etniske Minoriteter et. al 2001:10). Rådet for Etniske Minoriteter arbejder for en mere ligelig kønsfordeling i integrationsrådene og i Rådet for Etniske Minoriteter, og har bl.a. i forbindelse med integrationsrådsvalgene anbefalet, at man på lokalt plan gjorde en særlig indsats for at rekruttere kvindelige kandidater til integrationsrådet. Derfor er det interessant at se nærmere på, hvad man har gjort i integrationsrådene for at rekruttere flere kvindelige medlemmer.

Det er imidlertid iøjnefaldende, at kun to integrationsråd angiver, at de har gjort en ekstra indsats for at rekruttere kvindelige medlemmer til det nye integrationsråd. I indsatsen for at få flere kvindelige kandidater, har disse to råd primært benyttet sig af integrationsrådets og sekretærens netværk til at udbrede budskabet om, at der var behov for kvindelige kandidater. Ét integrationsråd har reserveret en plads i rådet til et medlem fra Foreningen for Etniske Kvinder i kommunen, og på den måde altså sikret plads til mindst ét kvindeligt medlem i rådet.

Blandt de integrationsråd, der ikke har gjort en indsats for at rekruttere kvindelige kandidater, oplyser tre råd, at de få kvinder, der allerede er i integrationsrådet, er aktive, og at man derfor ikke finder det nødvendigt at gøre en indsats for at få flere kvinder ind i rådet. I de øvrige integrationsråd, der ikke gør en indsats for at rekruttere kvindelige kandidater, angives det, at man ikke har viet problematikken særlig opmærksomhed.

Sammenfattende kan man sige, at undersøgelsen tyder på, at der skal gøres en langt større og mere målrettet indsats for at rekruttere kvindelige kandidater, hvis man ønsker en mere ligelig fordeling mellem kønnene i rådet. Erfaringen viser, at der hidtil har været meget få kvinder i de fleste integrationsråd, og da kvinderne tilsyneladende ikke kommer af sig selv, er integrationsrådene nødt til at gøre en indsats, hvis de vil tiltrække dem.

Opstillingslister

I forbindelse med opstilling af kandidater til integrationsrådsvalget benytter halvdelen af integrationsrådene såkaldte etniske opstillingslister. Det betyder, at et bestemt antal pladser i integrationsrådet er reserveret til kandidater fra bestemte etniske grupper. De etniske grupper, som sikres repræsentation i rådet via opstillingslisterne, er udvalgt på baggrund af indbyggersammensætningen i kommunen. Begrundelsen herfor er et ønske om at sikre, at de største etniske minoritetsgrupper i kommunen er repræsenteret i rådet.

Den anden halvdel af integrationsrådene benytter personlige opstillingslister, hvor der ikke skelnes mellem kandidaternes etniske baggrunde, så længe de er opstillingsberettigede. Begrundelsen for brug af personlige opstillingslister blandt tre af disse integrationsråd er, at man ikke ønsker at forskelsbehandle de etniske minoritetsgrupper i kommunen. De øvrige to integrationsråd, som benytter personlige opstillingslister, begrundet det med, at der er få etniske minoriteter i kommunen, og at de ikke er særligt velorganiserede, hvorfor det ikke vil give mening at reservere pladser til bestemte etniske grupper.

Synliggørelse af valget

I forsøget på at udbrede kendskabet til integrationsrådsvalget har alle integrationsråd gjort en indsats for at synliggøre valget. Som det ses af tabel 3 nedenfor har alle integrationsråd indrykket en annonce i lokalavisen, mens lidt under halvdelen har bragt indslag i lokalradio og -tv. De tre største kommuner, København, Odense og Århus er blandt dem, som har bragt indslag i tv og radio, hvilket naturligvis hænger sammen med, at budgettet er større hos disse integrationsråd end i de mindre kommuner.

Tabel 3: Reklame for valget og antal integrationsråd, der har benyttet metoden

Reklame for valget	Antal integrationsråd
Annonce i lokalavis	10
Indslag i lokalradio	4
Indslag på lokal tv	4
Plakater	7
Informationsmøde	3

Kun 30 procent af integrationsrådene har holdt informationsmøder for at synliggøre valget, hvilket sandsynligvis hænger sammen med erfaringerne med lavt fremmøde til de indledende informations- og opstillingsmøder.

I Århus integrationsråd har man imidlertid haft stor succes med afholdelse af informationsmøder. Succesen skyldes ifølge sekretær for Århus integrationsråd, Pia Amdi, at kandidaterne selv har været meget aktive i forbindelse med afholdelse af møder. De 25 kandidater, som var opstillet i Århus, afsatte alle en eller flere datoer, hvor de sammen med sekretæren tog rundt til forskellige etniske foreninger, sprogskoler m.m. i kommunen og holdt informationsmøder. På møderne præsenterede kandidaterne sig selv for de fremmødte borgere, hvilket gav mulighed for en god dialog.

4. Erfaringer gjort efter valget den 7. marts

Dette afsnit ser på de erfaringer og refleksioner, som integrationsrådene har gjort sig efter afholdelse af valget, særligt i forhold til valgdeltagelse, antallet af kandidater, det fælles valgmateriale, definitionen af stemme- og opstillingsberettigede, tidspunktet for afholdelse af valg og endelig vil der blive set på, hvilke områder integrationsrådene efterlyser mere vejledning inden for. Afsnittet indledes med en gennemgang af integrationsrådenes vurdering af, hvorvidt valget generelt var en succes.

Integrationsrådsvalg – En succes?

På spørgsmålet, ”Var integrationsrådsvalget generelt en succes?”, vurderer kun to integrationsråd, at valget var en entydig succes, tre integrationsråd finder, at valget ikke var en succes, mens fem råd svarer ’både og’. Idet der er tale om integrationsrådssekretærernes vurdering af, hvorvidt valget var en succes, er der tale om meget usikre svar, da der i formuleringen af spørgsmålet ikke er opstillet præcise succeskriterier for valget. Således kan de enkelte sekretærer lægge vægt på forskellige forhold i deres vurdering. Det ser dog alligevel ud til, at der er nogle succeskriterier, som integrationsrådene er fælles om at lægge til grund for deres vurdering. Heraf er det væsentligste succeskriterium valgdeltagelse. De otte integrationsråd, som i større eller mindre omfang finder, at integrationsrådsvalget ikke var en succes, begrundede alle denne vurdering med, at valgdeltagelsen var lav. Dertil kommer også flere andre begrundelser, såsom for få kandidater og negativ medieomtale i forbindelse med personkredsen af stemmeberettigede. Betydningen af valgdeltagelse bekræftes yderligere af vurderingerne hos Holstebro og Århus integrationsråd, hvis sekretærer, som de eneste to, vurderer, at integrationsrådsvalget var en succes. Netop Holstebro og Århus integrationsråd havde da også den højeste valgdeltagelse på henholdsvis 19,2 og 19,5 procent.

Valgdeltagelse

En af hensigterne med at afholde integrationsrådsvalg er at inddrage borgere med etnisk minoritetsbaggrund i en demokratisk beslutningsproces, hvor de er med til at vælge, hvem der skal repræsentere dem i arbejdet med at påvirke og rådgive omkring den lokale integrationsindsats. Derfor er det naturligvis interessant at se på, hvor mange af de stemmeberettigede borgere, der rent faktisk vælger at benytte deres stemmeret til integrationsrådsvalget. Af nedenstående tabel ses det, at stemmeprocenten varierer meget fra kommune til kommune. Højest var stemmeprocenten i Århus Kommune, hvor 19,5 procent stemte, mens den laveste stemmeprocent findes i Gladsaxe Kommune, hvor kun 0,1 procent valgte at stemme. Den lave stemmeprocent i Gladsaxe skal ses i lyset af definitionen af stemmeberettigede. Som det eneste integrationsråd valgte man i Gladsaxe Kommune at give alle borgere over 18 år, som er bosat i kommunen, stemmeret uanset deres etniske baggrund⁴.

---

⁴ Det vil sige, at etniske danskere også havde stemmeret. Begrundelsen herfor var, at man fra kommunens side ønskede at signalere, at integration er for alle borgere, og ikke kun for dem, der har en anden etnisk baggrund end dansk. Man kan imidlertid konkludere, at dette budskab ikke har mødt megen opbakning i forhold til valgdeltagelsen.

Tabel 4: Valgdeltagelse ved integrationsrådsvalg den 7. marts 2006

Kommune	Stemmeprocent	Antal stemmeberettigede	Antal stemmer
Ballerup	3,2 %	2.871	93
Gentofte	5,1 %	2.308	115
Gladsaxe	0,1 %	47.197	45
Holstebro	19,2 %	1.355	260
Jammerbugt	6,3 %	428	27
København	13,8 %	53.811	7.422
Odense	8,3 %	11.030	903
Rødovre	3,3 %	2.755	90
Varde	7,1 %	1.234	87
Århus	19,5 %	23.383	4.557

Kun i tre kommuner, henholdsvis København, Holstebro og Århus, var stemmeprocenten over 10 procent, og betragter man valgdeltagelse som et af succeskriterierne for integrationsrådsvalget, må det konstateres, at der på dette punkt er lang vej endnu. Men hvad er da en tilfredsstillende stemmeprocent? Ifølge professor ved Århus Universitet, Lise Togeby, som forsker i politisk deltagelse, kan man ikke forvente en valgdeltagelse til integrationsrådsvalget på niveau med hverken folketings- eller kommunalvalg. Ud fra integrationsrådenes rådgivende funktion, mener Lise Togeby, at det er mere hensigtsmæssigt at sammenligne med deltagelsen ved valg til skolebestyrelse eller ældreråd, hvor valgdeltagelsen også er relativt lav. Som eksempel kan nævnes, at valgdeltagelsen var på 21,3 procent ved ældrerådsvalget i Københavns Kommune i 2004 (Sekretariatet for Ældrerådernes Fællesudvalg)⁵.

Lise Togeby argumenterer yderligere for, at en af de afgørende årsager til, at valgdeltagelsen til integrationsrådsvalget ikke er højere, skyldes rådernes mangel på formelle kompetencer (Ritzau, 9/3 2006).

---

⁵ Der foreligger ikke officielle tal for valgdeltagelsen ved ældreråd og skolebestyrelser, udover hvad enkelte kommuner selv opfører. Derfor er det desværre ikke muligt at lave en mere udførlig sammenligning af valgdeltagelsen.

Hvorvidt valgdeltagelsen opfattes som problematisk eller ej, afhænger naturligvis også af, hvordan de enkelte integrationsråd fortolker den. 80 procent af integrationsrådene finder, at valgdeltagelsen den 7. marts var for lav, og at det er problematisk bl.a. fordi rådet mister en del af dets repræsentative karakter i og med, at det kun repræsenterer en lille del af borgerne med etnisk minoritetsbaggrund. Dertil kommer, at den lave valgdeltagelse sender et signal fra borgerne om, at de til en vis grad finder integrationsrådet irrelevant eller uinteressant, hvilket svækker integrationsrådets sag og ”stemme” i forhold til kommunalpolitikere. Sådant lyder den negative tolkning af den lave valgdeltagelse. En mere positiv tolkning er, at størstedelen af borgerne med etnisk minoritetsbaggrund er så velintegrerede, at de ikke føler, at der er behov for et særligt organ til at varetage deres interesser, men at de hellere vil søge indflydelse via almindelige politiske partier, frivillige foreninger m.m.

Kun Holstebro og Århus integrationsråd, hvor stemmeprocenten var på knap 20 procent, er tilfredse med valgdeltagelsen. I Århus er der tale om knap en fordobling af valgdeltagelsen siden forrige valg i 2002, hvor 11 procent stemte (Togeby 2003:210). Århus integrationsråd er et eksempel på et velfungerende integrationsråd, der gennem hele funktionsperioden har været synligt i den lokale integrationsdebat og over for kommunalbestyrelsen, hvilket ser ud til at have haft betydning i forhold til den positive udvikling i valgdeltagelsen⁶.

Hvad der er årsag til den generelt lave valgdeltagelse ved integrationsrådsvalget kan denne undersøgelse ikke sige noget om med sikkerhed. Der er formentlig flere sammenfaldende faktorer, der spiller ind, og det ville kræve en selvstændig undersøgelse for at kunne besvare dette.

Kandidater

Ovenfor er det beskrevet, hvordan integrationsrådene har benyttet forskellige kanaler og metoder til at rekruttere kandidater. Der er stor forskel på, hvor godt rekrutteringen af kandidater er forløbet. I to integrationsråd var der fredsvalg, dvs. at der kun lige netop var kandidater nok til, at der kunne vælges det fornødne antal medlemmer ind i rådet. I fem integrationsråd var der flere kandidater end pladser i rådet, men bl.a. grundet etniske opstillingslister, har der i realiteten været fredsvalg flere steder, idet der ofte kun har været en kandidat inden for hver etnisk gruppe på opstillingslisten. I alt oplevede 70 procent af integrationsrådene problemer med at rekruttere

---

⁶ I Holstebro Kommune har man ikke opgjort deltagelsen ved forrige valg, så der er det ikke muligt at se en udvikling.

tilstrækkeligt mange kandidater, mens kun København, Gentofte og Århus integrationsråd angiver, at der har været reel valgkamp mellem kandidaterne om pladserne i rådet.

Tabel 5: Antal kandidater og antal pladser til etniske minoriteter i integrationsrådet

Kommune	Antal kandidater	Antal pladser
Ballerup	18	10
Gentofte	26	4
Gladsaxe	6	6
Holstebro	10	6
Jammerbugt	8	8
København	47	15
Odense	13	11
Rødovre	14	7
Varde	15	11
Århus	25	15

Overordnet set tyder det således på, at der forud for næste integrationsrådsvalg er god grund til at gøre en ekstra indsats for at rekruttere kandidater. Man bør fortsat benytte de kanaler, der allerede er brugt i flere integrationsråd, nemlig plakater, annoncer, etniske foreninger, nyheds- og informationsbreve, integrationsrådets netværk samt informations- og opstillingsmøder. Det er imidlertid de færreste integrationsråd, der benytter alle disse rekrutteringsmetoder samtidig, og man kan derfor anbefale, at de enkelte integrationsråd revurderer deres indsats for at rekruttere kandidater.

Man kan også forestille sig, at antallet af kandidater og valgdeltagelsen ved integrationsrådsvalget vil stige i takt med, at integrationsrådene i højere grad synliggør sig i den lokale integrationsindsats. Gennem en sådan synliggørelse vil integrationsrådets funktion fremstå tydeligere for borgerne, og dermed vil det blive mere meningsfuldt at involvere sig i integrationsrådet, enten ved at opstille som kandidat eller ved at bruge sin stemmeret.

Fælles valgmateriale

Forud for valget havde Rådet for Etniske Minoriteter i samarbejde med et grafisk designbureau lavet en skabelon for plakater, flyers og pjecer med et fælles billede, overskrift og introduktion til valget, som alle integrationsråd havde mulighed for at bestille. Hver enkelt integrationsråd kunne selv forfatte en kommune-specifik tekst, som kun blev trykt på deres materiale. 70 procent af kommunerne valgte at benytte det fælles materiale⁷. Alle, der benyttede det fælles kampagnemateriale, tilkendegiver, at de har været tilfredse, dels med selve materialet, som de synes havde et flot og professionelt layout, og dels med idéen omkring udarbejdelse af fælles kampagnemateriale. Ud af de integrationsråd, der benyttede det fælles materiale angiver 90 procent, at de gerne ville have samme mulighed igen ved næste valg om fire år. Dog er der fra integrationsrådene en række forslag til forbedringer af et eventuelt kampagnemateriale i fremtiden:

- En fælles skabelon med billede og logo, men al tekst forfattes af den enkelte kommune, fordi der er flere små forskelle mellem integrationsrådene, herunder valgmetode osv.
- Materialet må gerne udsendes til integrationsrådene i meget god tid før valget, fx to måneder før.
- Fælles tv-spot, som Rådet for Etniske Minoriteter står for at udarbejde. Integrationsrådene indbetaler evt. et fast beløb til en fælles pulje, som kan finansiere et tv-spot.
- Udover flyers, pjecer og plakater kunne man udarbejde en skabelon til flyer eller plakat til hver enkelt kandidat, hvor der er plads til et billede af kandidaten og lidt tekst, som kandidaten selv udarbejder.
- Mulighed for at bestille et mindre antal plakater, flyers og pjecer.
- Klare retningslinjer omkring rettigheder i forbindelse med brug af materialet i andre medier, fx tv og avis.

Af de tre integrationsråd, som ikke bestilte det fælles kampagnemateriale, angiver ét integrationsråd, at de fandt tilbuddet for dyrt. Et andet integrationsråd synes, at løsningen var for ufleksibel i forhold til antallet af eksemplarer, man bandt sig til at forudbestille, mens et tredje integrationsråd ikke ønskede at bruge materialet, fordi det ikke var oversat til indonesisk, som er

---

⁷ Yderligere tre integrationsråd benyttede det fælles kampagnemateriale, men disse er ikke blandt de 10 integrationsråd, der afholdt valg den 7. marts. Disse tre råd er derfor ikke medtaget i undersøgelsen af rådernes tilfredshed med kampagnematerialet.

modersmål for den største etniske gruppe i den pågældende kommune. Kun ét af de integrationsråd, der ikke benyttede det fælles kampagnemateriale, lavede selv andet materiale i form af en plakat og folder.

Overordnet ser det ud til, at der er stor opbakning til udarbejdelse af fælles valgmateriale forud for næste integrationsrådsvalg. Dog skal processen påbegyndes i så god tid, at det vil være muligt at imødekomme de ønsker og forslag, integrationsrådene måtte have, så den bedst mulige skabelon bliver lavet.

Ønske om mere vejledning

90 procent af integrationsrådene angiver, at de gerne vil modtage mere vejledning fra Rådet for Etniske Minoriteter i forhold til afholdelse af integrationsrådsvalg. Det væsentligste område, for integrationsrådene at modtage vejledning inden for, er afgrænsningen af personkredsen af stemme- og opstillingsberettigede.

Ni ud af 10 integrationsråd giver udtryk for, at de meget gerne ser, at Rådet for Etniske Minoriteter tilbyder mere vejledning i forhold til, hvorledes personkredsen af stemme- og opstillingsberettigede defineres. Ser man på, hvad der ligger bag ønsket om mere vejledning, angiver integrationsrådene, at de savner en klarere lovgivning på området. Det er således snarere et ønske om, at der i lovgivningen udformes en entydig definition af personkredsen af stemme- og opstillingsberettigede, end det er egentlig vejledning fra Rådet for Etniske Minoriteter, som efterspørges⁸. Ni ud af 10 kommuner siger, at en definition af de stemmeberettigede i lovgivningen vil lette arbejdet lokalt, fordi der vil være en overordnet lovgivning, som integrationsrådet kan henvise til, når reglerne præsenteres for borgerne. En entydig definition af personkredsen af stemmeberettigede i lovgivningen ville således også lette den problematik omkring vælgere, der er utilfredse over at modtage valgkort, som bl.a. København, Århus, Rødovre, Jammerbugt og Odense integrationsråd oplevede i forbindelse med valget den 7. marts.

---

⁸ Rådet for Etniske Minoriteter udsendte pr. mail forud for valget den 7. marts et vejledende tilbud om et samarbejde med KMD om vælgerudtræk. I mailen 6. januar 2006 til samtlige integrationsråd stod der: ”Rådet for Etniske Minoriteter har endvidere indgået et samarbejde med KMD om et standardiseret udtræk af valglister i forbindelse med de lokale integrationsrådsvalg. Flere integrationsråd har efterspurgt denne service, og KMD har derfor udarbejdet et tilbud til en favorabel pris. KMD’s tilbud er baseret på en løsning udarbejdet i forbindelse med integrationsrådsvalget i Københavns Kommune. Løsningen er ikke udtryk for en anbefalet afgrænsning, men blot et tilbud, som vi håber, opfylder behovene i mange af landets kommuner”. Det er således tidligere forsøgt at vejlede integrationsrådene i forhold til definition af stemmeberettigede.

Udover et ønske om mere vejledning og klarere lovgivning i forhold til at definere de stemme- og opstillingsberettigede, giver seks integrationsråd udtryk for, at de gerne ville have mere vejledning i forhold til valgmetode. På den måde mener rådene, at de kan spare en masse kræfter på hver især at undersøge, hvilke valgmetoder, der er velegnede under hvilke forhold. Dertil kommer, at et eksempel på en valgmetode, skitseret af Rådet for Etniske Minoriteter, kunne tjene som sammenligningsgrundlag i forhold til den valgmetode, man tidligere har brugt i det enkelte integrationsråd.

Seks integrationsråd angiver, at de også gerne vil modtage mere vejledning omkring metoder til rekruttering af kandidater. Dette ønske kan ses i lyset af, at syv ud af 10 integrationsråd, som tidligere nævnt, oplever, at det er svært at tiltrække tilstrækkelig mange kandidater til, at der er reel kamp om pladserne i rådet. Det ser således ud til, at det kunne være hensigtsmæssigt at yde mere vejledning fra Rådet for Etniske Minoriteters side omkring gode metoder til rekruttering af kandidater. Et behov, som denne rapport i et vist omfang imødekommer.

Tabel 6: Antal integrationsråd, der ønsker mere vejledning fra Rådet for Etniske Minoriteter på en række områder

Vejledning på følgende områder	Antal integrationsråd
Definition af stemme- og opstillingsberettigede	9
Valgmetode	6
Rekruttering af kandidater	6
Intet	1

Definition af stemme- og opstillingsberettigede

Som det fremgår af afsnittet ovenfor ønsker 90 procent af integrationsrådene hjælp til at definere, hvem der kan stille op og stemme til integrationsrådsvalget. Det hænger bl.a. sammen med, at integrationsrådene har haft problemer med at udforme definitionen på egen hånd, eller efterfølgende har oplevet, at nogle borgere fandt den definition, der var lavet, utilfredsstillende.

Det er derfor relevant at se på hvilke definitioner, der er benyttet i de forskellige kommuner. Syv integrationsråd valgte at følge nedenstående definition af vælgerudtrækket, som Kommunedata (KMD) foretog på baggrund af Københavns Kommunes definition af stemme- og opstillingsberettigede ved integrationsrådsvalget.

KMD's vælgerudtræk inkluderer følgende personer:

1) Personer over 18 år med fast bopælsadresse i kommunen samt personer registreret uden fast bopæl i kommunen (sidstnævnte inkluderer hjemløse), som kommer fra et 'integrationsrådsland' (dvs. som ikke kommer fra Norden, EU, EØS, Schweiz, Canada, USA, Japan, New Zealand og Australien). Et eksempel herpå er en marokkansk mand (født i Marokko og har marokkansk statsborgerskab), som bor i Danmark. Denne person er ifølge KMD's vælgerudtræk stemmeberettiget⁹.

2) Personer over 18 år med fast bopælsadresse i kommunen samt personer registreret uden fast bopæl i kommunen, som er født i Danmark, og hvis ene eller begge forældre er født i et 'integrationsrådsland' (dvs. uden for Norden, EU, EØS, Schweiz, Canada, USA, Japan, New Zealand og Australien). Et eksempel herpå er en person som er født i Danmark, og som har en dansk mor (født i Danmark og dansk statsborger) og som har en ghanesisk far (født i Ghana og har ghanesisk statsborgerskab). Denne person er også stemmeberettiget ifølge KMD's vælgerudtræk.

Tre integrationsråd, Århus, Gladsaxe og Holstebro, valgte at definere de stemmeberettigede på anden vis. Disse definitioner ses i tabellen nedenfor.

Tabel 7: Definition af stemmeberettigede

Definition af stemmeberettigede	Integrationsråd
KMD's model (se definition ovenfor)	Ballerup, Gentofte, Jammerbugt, København, Odense, Rødovre og Varde
Alle borgere over 18 år bosat i kommunen	Gladsaxe
KMD's model, dog kun efterkommere hvor begge forældre kommer fra et 'integrationsrådsland'	Holstebro
Alle borgere, der enten selv, eller hvis ene eller begge forældre har herkomst uden for Norden	Århus

⁹ Personer over 18 år med fast bopælsadresse i kommunen, som kommer fra et 'integrationsrådsland' og hvis ene eller begge forældre er født i et 'ikke-integrationsrådsland' og har statsborgerskab i et 'ikke-integrationsrådsland' (dvs. som kommer fra Norden, EU, EØS, Schweiz, Canada, USA, Japan, New Zealand og Australien) er ikke medtaget i vælgerudtrækket. Dette udelukker fx adoptivbørn.

Af de syv integrationsråd, der har brugt KMD's vælgerudtræk, angiver fem, at de har været tilfredse med definitionen af stemmeberettigede. To integrationsråd, København og Rødovre, har derimod været utilfredse med definitionen. I Københavns Kommune var der op til valget en del negativ medieomtale af integrationsrådet, hvor det bl.a. blev diskuteret, hvorvidt definitionen af stemmeberettigede var diskriminerende. Enkelte stemmeberettigede efterkommere af indvandrere gav udtryk for, at de følte sig sat i bås som 'indvandrere', når de modtog valgkort til integrationsrådsvalget, uden at de selv oplever sig som indvandrere.

Utilfredsheden over definitionen af stemmeberettigede hos Københavns integrationsråd går hovedsageligt på, at der ikke kan henvises til klare retningslinjer i lovgivningen, men blot kommunens egen definition, når utilfredse borgere henvender sig. Hensigten med en bred definition af stemmeberettigede i Københavns Kommune var at indbyde til inklusion af så mange borgere som muligt, der kunne tænkes at have interesse i integrationsrådsarbejdet. Den brede definition er imidlertid blevet opfattet negativt af flere borgere og journalister.

Ud af de tre integrationsråd, som har valgt en anden definition af stemmeberettigede end KMD's model, angiver to råd, at de er tilfredse med deres definition, mens det sidste råd, Gladsaxe, angiver, at de er 'både og'. Tager man valgdeltagelsen i Gladsaxe Kommune på 0,1 procent i betragtning, er det interessant at bemærke definitionen af stemmeberettigede, som jo i Gladsaxe inkluderer alle borgere over 18 år bosat i kommunen, uanset etnisk oprindelse. Ønsket om at signalere, at integration er for alle, fik altså ikke vælgerne i Gladsaxe op af sofaen. Hvorvidt det er den meget brede definition af stemmeberettigede, som er problemet, eller om det måske er mangel på reklame for valget, der er skyld i den lave valgdeltagelse i Gladsaxe, er ikke til at sige på baggrund af denne undersøgelse.

Kritik af KMD's service

Flere af de integrationsråd, som benyttede KMD til at foretage vælgerudtræk har været utilfredse med den tekniske service, som de har modtaget af KMD. I København og Århus integrationsråd, hvor KMD stod for den elektroniske stemmeafgivning, var der indtil flere vanskeligheder, fx brød systemet ned den sidste dag i valgperioden i Århus Kommune, hvilket betød, at mange vælgere ikke kunne afgive deres stemme.

Tre integrationsråd oplevede, at forhandlingen med KMD var problematisk. De foreslår, at man fremover, i endnu højere grad end det var tilfældet ved dette valg, forhandler med KMD i fællesskab, for at opnå fordele ved en stor samlet ordre. Fire integrationsråd angiver endvidere, at KMD ikke var i stand til at frasortere alle adoptivbørn i deres vælgerudtræk, hvilket resulterede i, at sekretæren manuelt måtte fjerne valgkort til personer med dansk-klingende navne.

Tidspunkt på året for integrationsrådsvalg

Da det er første gang, at der er blevet opfordret til at afholde valg til integrationsrådene på en fælles valgdato, er det interessant at se på, hvor velvalgt et tidspunkt på året, den 7. marts var. Kun tre integrationsråd tilkendegiver, at de synes tidspunktet var velvalgt, mens fem integrationsråd fandt, at tidspunktet ikke var velvalgt. Endelig angiver to integrationsråd, at tidspunktet på året ikke spiller en afgørende rolle.

Syv integrationsråd (inklusiv to af de tre råd, der fandt foråret velvalgt) angiver, at efteråret, og særligt tidspunktet i umiddelbar forlængelse af kommunalvalget, vil være det bedste tidspunkt at afholde valg til integrationsrådene. Dette begrundes med, at integrationsrådet således vil kunne konstituere sig samtidig med byrådet samt, at der vil kunne skabes større offentlig opmærksomhed omkring integrationsrådsvalget, hvis det afholdes i den periode, hvor der i forvejen diskuteres kommunalpolitik. Samtidig udtrykker flere råd imidlertid en bekymring for, at integrationsrådsvalget vil kunne "drukne" i kommunalvalget og kommunal integrationspolitik. Dette problem må man naturligvis være opmærksom på, såfremt det besluttes, at integrationsrådsvalget næste gang afholdes i efteråret.

Valg igen om 4 år

7 integrationsråd angiver, at de gerne vil afholde valg til integrationsrådet igen om fire år, når rådene skal konstitueres på ny i 2010. Tre råd svarer til gengæld, at de er i tvivl om, hvorvidt de vil holde valg næste gang. Begrundelsen herfor er i to integrationsråd den lave valgdeltagelse ved dette valg, mens man i det tredje råd afventer det nye integrationsråds engagement og aktivitetsniveau, før der tages stilling til, om der skal afholdes valg igen.

Idéen om en fælles valgdato bakker alle integrationsrådene imidlertid op om, og alt i alt peger undersøgelsen således på, at der fortsat er en relativt stor opbakning til afholdelse af integrationsrådsvalg.

Koordinering i sammenlægningskommuner

I de tre sammenlægningskommuner, Ny Varde, Ny Holstebro og Jammerbugt, der afholdt integrationsrådsvalg den 7. marts, vurderer man, at koordineringen mellem de ”gamle” kommuner er gået godt. I alle tre nye storkommuner har det/de eksisterende integrationsråd gjort en indsats for at involvere de andre kommuner, som ikke tidligere har haft integrationsråd, for på den måde at sikre, at det nye integrationsråd repræsenterer alle dele af den nye storkommune. I Ny Varde og Jammerbugt Kommuner besluttede man at afholde valg i hver af de gamle kommuner. Ved at vælge de nye integrationsrådsmedlemmer på denne måde ønskede man at sikre, at repræsentationen i det nye råd blev så bred som mulig. I Ny Holstebro valgte man derimod at lade kandidater opstille og vælge uafhængigt af, hvilken af de gamle kommuner de bor i.

5. Opsamling og konklusion

Undersøgelsens resultater viser, at der, blandt de kommuner som afholdt valg den 7. marts, fortsat er opbakning til afholdelse af valg til integrationsrådene på en fælles dato. Undersøgelsen peger imidlertid også på, at en lang række ting kan og bør planlægges bedre forud for næste integrationsrådsvalg. Der er således behov for et styrket samarbejde, dels indbyrdes mellem integrationsrådene og dels mellem rådene og Rådet for Etniske Minoriteter. Det kunne derfor være hensigtsmæssigt, at der nedsættes en arbejdsgruppe bestående af interesserede integrationsrådssekretærer, med Rådet for Etniske Minoriteter som tovholder, som i samarbejde kan forberede næste integrationsrådsvalg. På baggrund af undersøgelsen anbefales det endvidere, at en sådan arbejdsgruppe beskæftiger sig med følgende punkter:

- Definition af personkredsen af stemme- og opstillingsberettigede.
- Fælles valgmateriale.
- Udarbejdelse af en ”manual” til afholdelse af valg, som fx indeholder gode råd til hvor tidligt man skal gå i gang med forberedelse af valget, valgprocedurer o. lign.
- Fælles forhandling med KMD om vælgerudtræk.
- Bedre og mere effektiv markedsføring af integrationsrådsvalget for at højne valgdeltagelsen.
- Tidspunkt på året for afholdelse af valg.

I de kommuner, som i fremtiden vælger at afholde valg til integrationsrådene, er det vigtigt, at der fortsat arbejdes med at forbedre planlægningen og afholdelsen af valg. Integrationsrådsvalget bliver dog kun en succes, hvis rådene i løbet af funktionsperioden formår at gøre sig interessante for borgerne i kommunen. Det er en forudsætning for at holde et succesfuldt integrationsrådsvalg, at der både er mange, som ønsker at stille op som kandidat til rådet, og at der er en relativt høj valgdeltagelse. Dette kan evt. imødekommes ved, at integrationsrådene i højere grad synliggør sig selv og viser borgerne, at rådet gør en forskel i den lokale integrationsindsats.

Endelig kan man spørge, om det er af betydning, hvorvidt kommunalbestyrelsens udpegning af integrationsrådets medlemmer foregår på baggrund af et forudgående valg. Det mener Rådet for Etniske Minoriteter, at det er, bl.a. fordi politisk deltagelse er en del af integrationen af borgere med etnisk minoritetsbaggrund i det danske samfund. Ved at give etniske minoriteter mulighed for at stille op og blive valgt til integrationsrådet, samt at stemme på de kandidater, som de ønsker, skal repræsentere dem i arbejdet med den lokale integrationsindsats, er integrationsrådsvalgene med til at styrke etniske minoriteters politiske og demokratiske deltagelse. Derudover viser erfaringer, at mange af kommunalpolitikerne med etnisk minoritetsbaggrund har startet deres politiske karriere og aktivitet i integrationsrådene.

Rådet for Etniske Minoriteter håber endvidere, at afholdelse af valg til integrationsråd på en fælles valgdato også fremover kan være med til at skabe større synlighed omkring integrationsrådene og deres arbejde.

6. Litteraturliste

Danmarks Statistik 2006: www.statistikbanken.dk

Rådet for Etniske Minoriteter, Mellempfolkeligt Samvirke, Kommunernes Landsforening og Indenrigsministeriet 2001: *De kommunale integrationsråd.*

Togeby, Lise 2003: *Fra fremmedarbejder til etniske minoriteter.* Aarhus Universitetsforlag

Ritzau 9/3 2006: ”*Valg til integrationsrådene fuses ud*” i Urban s. 1, 1. sektion. København: Ritzau

Sekretariatet for Rådet for Etniske Minoriteter
Holbergsgade 6, 1057 København K.
Tlf. 33 92 27 90 og email rem@inm.dk
Hjemmeside www.rem.dk